

Bijlage 5

NOTITIE AMMONIAKEMISSIE UITLOOP PLUIMVEEBEDRIJF KILDERSEWEG 41 DOETINCHEM

Inleiding / gewenste situatie

Tomesen Pluimveehouderij is voornemens om de beschikbare weilanden rondom de pluimveehouderij aan de Kilderseweg 41 te Doetinchem in gebruik te nemen als extensieve uitloop voor de legkippen. Binnen de pluimveehouderij worden legkippen gehouden in stallen die zijn van een volieréhuisvesting. Één van de bestaande volieréstallen wordt voorzien van een inpandige wintergarden en daarnaast is het wenselijk om de omliggende weilanden met een omvang van 8,2545 hectare in gebruik te nemen als uitloop. In deze uitloop heeft iedere legkip minimaal 4 m² beschikbaar. Deze vorm van uitloop kan worden beschouwd als extensief / welzijnsvriendelijk en de eieren van deze legkippen worden aangeduid als 'biologische / Freiland eieren'. In totaal worden in de betreffende stalruimte en uitloop maximaal 20.636 legkippen gehouden.

Onderhavige beoordeling heeft (formeel) alleen betrekking op de genoemde weilanden / uitloop (= plangebied) en heeft geen betrekking op het houden van dieren / legkippen in de stallen op het erf.

Ammoniakemissie feitelijk gebruik

In de huidige situatie worden de omliggende gronden sinds jaar en dag gebruikt als grasland voor landbouwdoeleinden. Hierbij is / wordt gras geteeld ten behoeve van de ruwvoerproductie voor landbouwhuisdieren (o.a. melkrundvee). Deze gronden zijn / worden hiertoe bemest met dierlijke mest. Voor het vaststellen van de ammoniakemissie afkomstig van het bemesten van het grasland met dierlijke mest zijn de beschikbare cijfers van 2018 (volledig jaar) als referentie gebruikt.

In 2018 is het grasland tweemaal bemest met dierlijke mest. Tijdens dit jaar is daarnaast geen kunstmest toegepast. De bemesting heeft plaatsgevonden door Loonbedrijf Van Haeren uit Wehl. Hierbij is drijfmest afkomstig van varkens uitgereden met een (gangbare) zodenbemester.

De beide rapportages (incl. analyse op basis van monsternamen) van deze bemesting (conform MINAS/Meststoffenwet) zijn als bijlagen toegevoegd. Uit de rapportages blijkt het volgende:

Aanvoer bemesting 1	30 maart 2018
Hoeveelheid:	98,2 ton mest
Hoeveelheid N/kg	6,69
Totaal hoeveelheid N:	657 kg

Aanvoer bemesting 2	18 juli 2018
Hoeveelheid:	99,4 ton mest
Hoeveelheid N/kg	6,93
Totaal hoeveelheid N:	689 kg

In 2018 is in totaal 197,6 ton drijfmest afkomstig van varkens aangevoerd en aangewend op de betreffende gronden. Uit de betreffende mestboekhouding van 2018 blijkt dat er op het betreffende grasland (8,2545 hectare) in totaal 1.346 kg stikstof is aangevoerd.

Bij de berekening van ammoniakemissie van de drijfmest afkomstig van varkens wordt gebruik gemaakt van de emissiefactor bij het toepassen van een zodenbemester op grasland (bron = "Ammoniakemissie uit dierlijke mest en kunstmest 2011", WUR, mei 2013). De vrijkomende ammoniakemissie uit deze vorm van aanwending bedraagt 19% van de Totaal Ammoniakaal Stikstof (TAN). Van de aangevoerde drijfmest van varkens wordt verondersteld dat van de totale hoeveelheid stikstof (N) deze 64,8% TAN bevat (bron = "Bemesting Grasland en Voedergewassen", WUR, december 2005). Gelet op voornoemde volgt onderstaande berekening van de ammoniakemissie op basis van het feitelijk gebruik:

- Aanvoer: ton drijfmest van varkens
- Totaal N: 1.346 kg stikstof
- TAN (64,8%): 872,2 kg
- Ammoniakemissie (19%): 165,7 kg

De ammoniakemissie op basis van het feitelijke gebruik bedraagt derhalve **165,7 kg** per jaar.

Ammoniakemissie gewenste situatie

In de gewenste situatie wordt de betreffende uitloop niet meer bemest. Bemesting vindt plaats via de legkippen. Voornoemde (= bemestingsverbod uitloop) is ook als zondig opgenomen in de planregels van het bestemmingsplan.

De legkippen verblijven gelet op de eisen op grond van de KAT/ SKAL vanaf 10 uur in de ochtend tot aan zonsondergang in de buitenuitloop. De dieren zijn gemiddeld gedurende 8 uren per dag buiten in de uitloop aanwezig. Het mesten door de legkippen zal hoofdzakelijk in de stallen plaatsvinden. Immers in de stallen vindt de voer- en waterverstrekking plaats. Uit onderzoek van het WUR (juli 2016, *Inventarisatie van de effecten van uitloop pluimveehouderij op bodem-, water- en luchtkwaliteit*) is gebleken dat ongeveer 5% van de totale jaarlijkse geproduceerde hoeveelheid pluimveemest in de buitenuitloop terecht komt. Uit specifiek onderzoek is daarnaast gebleken, dat de jaarlijkse ammoniakemissie van een (biologische) legkip in de uitloop, die wordt gehuisvest in een stal met volieréhuisvesting en wintergarden, 7,6 g per jaar bedraagt (bron: *Ammoniakemissie en mineralenbelasting op de uitloop van leghennen*, WUR Wageningen, maart 2005, rapport 337).

Op basis van voornoemde bedraagt in de gewenste situatie de jaarlijkse ammoniakemissie, als gevolg van het houden van de legkippen, in de uitloop als volgt:

- 20.636 legkippen / 8,2545 hectare uitloop
- Ammoniakemissie = 7,6 g / legkip / jaar
- Totale ammoniakemissie: $20.636 \times 7,6 = 156.833,6$ g/jaar
- Jaarlijkse ammoniakemissie uitloop = **156,8 kg**

CONCLUSIE

De ammoniakemissie op basis van het feitelijke gebruik bedraagt als gevolg van de bemesting van de weilanden 165,7 kg per jaar. In de gewenste situatie bedraagt de jaarlijkse ammoniakemissie afkomstig van de biologische legkippen in de uitloop 156,8 kg. Uit bovenstaande blijkt dat in de gewenste situatie sprake is van een **afname** van ammoniakemissie (- 8,9 kg/jaar).

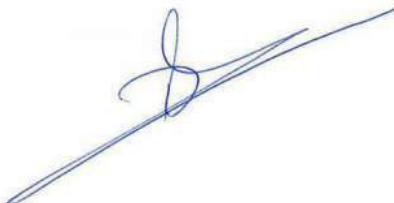
Voornoemde beoordeling van de ammoniakemissie (feitelijk gebruik vs. gewenste situatie) ten behoeve van een ruimtelijk plan is onder meer bevestigd in de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State d.d. 23 maart 2016 (kenmerk 201406796/1/R3).

Indien de beoogde bedrijfsopzet (houden van legkippen en de uitloop van de dieren) in samenhang als één project wordt beschouwd, past deze binnen de gestelde kader van de Wet Natuurbescherming c.q. de verleende vergunning op grond van deze WNB (*d.d. 25 maart 2019/ zaaknummer 2018-013912*).

Op basis van voornoemde kan worden geconcludeerd dat in de gewenste situatie (uitloop biologische legkippen) ten opzichte van het feitelijke gebruik (bemesting grasland) een toename van de ammoniakemissie en derhalve (significante) negatieve gevolgen kunnen worden uitgesloten.

Lichtenvoorde, 1 oktober 2019

VanWestreenen Adviseurs b.v.

Ing. B.H. (Barry) Wopereis

Bijlagen:

- Mestbonnen 2018 + kaart

**Mestonderzoek
MINAS**
**MTS Tomesen -Meier
Kilderseweg 41
7007 GJ Doetinchem**

Eurofins Agro
 Postbus 170
 NL - 6700 AD Wageningen

 T monstername: Mathieu Eugelink: 0652002180
 T klantenservice: 088 876 1006
 E klantenservice.mest@eurofins-agro.com
 1 www.eurofins-agro.com

In samenwerking met:

Onderzoek   Onderzoek-/ordernummer:
 477814/004335994

 Datum verslag:
 06-04-2018

Opdrachtgever:
 vof van Haeren, Loon- en Sloopbedrijf
 Bleeksestr 10, 7031 EL WEHL

Monster   Datum mestlevering:
 30-03-2018

 Datum ontvangst Eurofins Agro:
 04-04-2018

 Monster genomen door:
 Derden

 Distributeur:
 201650352
 vof van Haeren
 WEHL

 Afnemer:
 201271374
 MTS Tomesen -Meier
 Doetinchem

Resultaat weergegeven in het product	Eenheid	Resultaat
Stikstof	g N/kg	6,69
Fosfor	g P/kg	1,39)4
Fosfaat	g P ₂ O ₅ /kg	3,18
Kalium	g K/kg	--
Kali	g K ₂ O/kg	--

)4 : Mediaan van 4 waarnemingen

Transport	Levering
Totale hoeveelheid mest (x 1000 kg)	98,2
Totale hoeveelheid stikstof (kg)	657
Totale hoeveelheid fosfaat (kg)	312

Toelichting

De gegevens met betrekking tot de vrachten en hoeveelheden, vindt u op de achterzijde van dit verslag. U kunt een heranalyse aanvragen tot 10 dagen na datum verslag van het eerst uitgevoerde onderzoek. Dit verzoek moet schriftelijk via de vervoerder worden ingediend. Heranalyse is slechts éénmaal mogelijk.

Methode	Q	MEST-OVB + CFA8 cf APOS
Stikstof	Q	MEST-OVB + CFA8 cf APOS
Fosfor	Q	MEST-OVB + CFA8 cf APOS
Fosfaat		P uitgedrukt als P ₂ O ₅
Kalium		Em CFA8 (GwNEN6966)
Kali		K uitgedrukt als K ₂ O

Q Methode geaccrediteerd door RvA

Em: Eigen methode, Gw: Gelijkwaardig aan, Cf: Conform

In het monster zijn alle fosforverbindingen - conform APOS - bepaald als P. In de meststoffenwet wordt echter gerekend alsof de fosforverbindingen aanwezig zijn als P₂O₅, en wordt het fosfaat genoemd. Daarom is het P-gehalte omgerekend naar P₂O₅, door het te vermenigvuldigen met factor 2,29.

Alle verrichtingen zijn binnen de houdbaarheids termijn tussen monsternamenanalyse uitgevoerd.

De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op het aan Eurofins Agro aangeleverde materiaal.

Dit rapport is vrijgegeven onder verantwoordelijkheid van Ir. A. Merks, Business Unit Manager.
 Op al onze vormen van dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing.
 Op verzoek worden deze en/of de specificaties van de analysemethoden toegezonden. Eurofins Agro Testing Wageningen BV stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen voortvloeiend uit het gebruik, van door of namens ons verstrekte onderzoeksresultaten en/of adviezen.

Mestonderzoek
MINAS

MTS Tomesen -Meier
Kilderseweg 41
7007 GJ Doetinchem

Eurofins Agro
Postbus 170
NL - 6700 AD Wageningen

T monstername: Mathieu Eugelink: 0652002180
T klantenservice: 088 876 1006
E klantenservice.mest@eurofins-agro.com
1 www.eurofins-agro.com

In samenwerking met:

Onderzoek: Onderzoek-/ordernummer: 506825/004418776 Datum verslag: 27-07-2018 Oprachtgever: vof van Haeren, Loon- en Sloopbedrijf Bleeksestr 10, 7031 EL WEHL

Monster: Datum mestlevering: 18-07-2018 Datum ontvangst Eurofins Agro: 19-07-2018 Monster genomen door: Derden

Distributeur: 201650352 vof van Haeren WEHL
Afnemer: 201271374 MTS Tomesen -Meier Doetinchem

Resultaat weergegeven in het product	Eenheid	Resultaat
Stikstof	g N/kg	6,93
Fosfor	g P/kg	1,32)4
Fosfaat	g P ₂ O ₅ /kg	3,02
Kalium	g K/kg	--
Kali	g K ₂ O/kg	--

)4 : Mediaan van 4 waarnemingen

Transport	Levering
Totale hoeveelheid mest (x 1000 kg)	99,4
Totale hoeveelheid stikstof (kg)	689
Totale hoeveelheid fosfaat (kg)	300

Toelichting

De gegevens met betrekking tot de vrachten en hoeveelheden, vindt u op de achterzijde van dit verslag. U kunt een heranalyse aanvragen tot 10 dagen na datum verslag van het eerst uitgevoerde onderzoek. Dit verzoek moet schriftelijk via de vervoerder worden ingediend. Heranalyse is slechts éénmaal mogelijk.

Methode	Stikstof	Q	MEST-OVB + CFA8 of APOS
	Fosfor	Q	MEST-OVB + CFA8 of APOS
	Fosfaat		P uitgedrukt als P ₂ O ₅
	Kalium		Em. CFA8 (GwNEN 6966)
	Kali		K uitgedrukt als K ₂ O

Q Methode geaccrediteerd door RvA

Em: Eigen methode Gw Gelijkwaardig aan Cf Conform

In het monster zijn alle fosforverbindingen - conform APOS - bepaald als P. In de meststoffenwet wordt echter gerekend alsof de fosforverbindingen aanwezig zijn als P₂O₅ en wordt het fosfaat genoemd. Daarom is het P-gehalte omgerekend naar P₂O₅ door het te vermenigvuldigen met factor 2,29.

Alle verrichtingen zijn binnen de houdbaarheidstermijn tussen monsternamenanalyse uitgevoerd.

De gerapporteerde resultaten hebben uitsluitend betrekking op het aan Eurofins Agro aangeleverde materiaal.

Dit rapport is vrijgegeven onder verantwoordelijkheid van Ir. A. Merks, Business Unit Manager. Op al onze vormen van dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing. Op verzoek worden deze en/of de specificaties van de analysemethoden toegezonden. Eurofins Agro Testing Wageningen BV stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen voortvloeiend uit het gebruik, van door of namens ons verstrekte onderzoeksresultaten en/of adviezen.

506825, 27-07-2018

Pagina 1

Eurofins Agro Testing Wageningen BV is ingeschreven in het RvA register voor testlaboratoria zoals nader omschreven in de erkenning onder nr. 1122 voor uitsluitend de monsternemings- en/of de analyse-Methoden

